

Suojeltavat rakennukset ja pihapiirit

Suojeltaviksi rakennuksiksi tai pihapiireiksi (sr) on kaavassa merkitty seuraavat rakennustai-
teellisesti, kulttuurihistoriallisesti tai maisemallisesti arvokkaat rakennukset, rakennusryhmät
tai pihapiirit:

Maakunnallisesti arvokkaat kohteet (sr-2):

Nro kar- talla	Kohteen nimi	Lähde ja numero	Suojelukohde ja kohteen kuvaus	Osa-alue
1	Melalahden työvä- entalo	Paltamon kulttuu- riympäristöohjelma 168	<u>Työväentalo</u> ; valmistunut todennäköi- sesti 1919.	7
2	Pertinpiha	Oulujärven ran- tayleiskaava, Palta- mon kunta. Maise- ma- ja kulttuuriympä- ristöselvitys, osa- alueet 1-6, Melalah- den kyläkuva- analyysi	<u>Pihapiiri. Asuinrakennus, navetta ja aitta</u> . Asuinrakennus on valmistunut vuonna 1912. Pihapiiriin kuuluvat myös sodan jälkeen rakennetut navetta ja aittarakennus.	7

Kuva. Kainuun Museo, Päivi Tervonen.

Paikallisesti arvokkaat kohteet (sr-3):

Nro kartalla	Kohteen nimi	Lähde ja numero	Suojelukohde ja kohteen kuvaus	Osa-alue
1	Peltoniemi	Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 168	<u>Pihapiiri. Asuinrakennus ja navetta.</u> Asuinrakennus ja navetta kuuluvat samaan pihapiiriin. Asuinrakennus vuodelta 1915.	1
2	Merilä	Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 169	<u>Päärakennus;</u> siirretty Mieslahden vaaralta v. 1905.	1
3	Kuhaniemi	Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 172	<u>Torppa.</u> Pieni asuinrakennus, joka on rakennettu 1900-luvun alussa.	1
4	Valkama	Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 175	<u>Pihapiiri. Asuinrakennus, aitta ja riihi.</u> Nämä jäljellä vanhoista rakennuksista, 1800-l. Aitan yhteyteen on myöhemmin rakennettu talli ja navetta. Myös muut rakennukset rakennettu myöhemmin.	1
5	Laanniemi	Tervonen: Oulujärven rantaosayleiskaava-kohteiden inventointi Paltamo	<u>Pihapiiri. Asuinrakennus, navetta, jyvää ja vaateaitat.</u> Laanniemen rakennuskanta on rakennettu ennen sotia. Päärakennusta vastapäätä on kookas 1920-luvun puolivälissä rakennettu navetta. Osittain hirs-, osittain betonirakenteisen navetan erikoisuutena ovat hirsirakenteisen osan betoniset nurkkapilarit. Päärakennuksen 1800-luvulta olevaa pirttiä on laajennettu vuonna 1915. Asuinrakennus on kookas ja hyvin säilyttänyt viime vuosisadan alun aikaisen ilmeen. Rakennuksen arkkitehtuurissa on vaikutteita julkisesta rakentamisesta. Ikkunat vuorilaudoituksineen ovat tyypilliset 1900-luvun alulle. Rannassa on kaksi sekä maisemallisesti että antikvaarisesti arvokasta aittaa, jyvääaitta 1800-luvulta ja vaateaitta 1900-luvun alkupuolelta.	1
				
	<p>Kuva. Kainuun Museo, Päivi Tervonen.</p>			
6	Koppila	Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 180	<u>Asuinrakennus, vilja-aitta ja luhti.</u> Nämä jäljellä vanhasta pihapiiristä 1900-l. alusta.	1

- 7 Pehkolanlahden koulu Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 3 Hyväkuntoinen koulurakennus vuodelta 1939. 5

- 8 Variskylän kansakoulu Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 5 Pihapiiri. Koulurakennus, ulkorakennukset ja sauna. Koulurakennus vuodelta 1926; nykyisin yksityisomistuksessa kesäasuntona. 4

- 9 Ranta-Alanne Tervonen Pihapiiri. Pihan navetta ja asuinrakennus. Asuinrakennus on siirretty Tervolasta; osa rakennuksesta tässä pihapiirissä, osa Kaartamassa. 7

- 10 Kotirinne Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 7 Vanha vilja-aitta 1700-luvulta. 3

- 11 Valtala Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 61 Pihapiiri. Vanha rakennuskanta. Asuinrakennus v. 1918. Moilalasta tuodut aitat ja paja edustavat tilan vanhinta rakennuskantaa. Lisäksi alueella sijaitsevat nukkuma-, vaate- ja vilja-aitat sekä navetta. 2

12	Viilo	Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 47	<u>Pihapiiri.</u> Vanha torppa 1800-l. puolivälistä. Vanhin rakennus on 1800-luvulta oleva asuinrakennus. Pihapiirissä uusi asuinrakennus v. 1935, navetta sekä useita hirsisiä ulkorakennuksia.	7
13	Jaakkola	Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 48	<u>Riihi, kuivaamo ja kioski.</u> Asuinrakennus ja navetta 1960-l. sekä varasto- ja autotallirakennus 1980-l. Pihapiiristä erillään vanha riihi, jonka jatkeena kaksi latoa, tien varressa v. 1967 rakennettu kuivuri.	7
14	Hiekkala	Kainuun museon lausunto 15.6.07	<u>Pihapiiri ja vilja-aitta.</u>	7
15	Merilä	Tervonen: Oulujärven rantaosayleiskaava-kohteiden inventointi Paltamo	<u>Aitta.</u> Aittarakennus rannassa on paikallisesti sekä historiallisesti ja antikvaarisesti arvokas.	3
16	Arvola	Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 51	<u>Pihapiiri.</u> Vanhimmat rakennukset osittain 1700-l., asuinrakennus v. 1913. Aitta 1700-l., pieni puoti 1800-l. sekä navettaan liittyvät talli ja luhti siirretty naapuritalosta.	7
17	Kotila - Kivimäki	Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 52	<u>Asuinrakennus</u> 1800-l. lopulta, nykyisin kesäasuntona.	7

18	Hakala	Kainuun museon lausunto 15.6.07	<u>Pihapiiri.</u> Hakalan pihapiiri kuuluu historiallisena osana Tahkoniemeen. Hakala on rakennettu 1920-luvulla. Talon hirret on tuotu 1913 Kivesjärveltä. Päärakennuksessa edelleen käytössä rakentamisaikaiset luonnonkiviipiippu ja uuni. Rakennusten mittakaavalta että tiluksiltaan pieni, ns. yhden lehmän tila. Pihapiirissä jäljellä olevia rakennuksia ovat asuinrakennus, lammasnavetta, aitta, sauna. Savusauna on palanut.	2
----	--------	---------------------------------	--	---

19	Melalahden entinen ala-aste	Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 55	<u>Vanha koulurakennus ja ulkorakennukset.</u> Koulurakennus valmistunut 1912. Koulun ulkorakennukset: Navetta, aitta ja sauna, rakennettu samoihin aikoihin. Uusi koulurakennus vuodelta 1955.	7
20	Rusala	Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 57	<u>Aitat.</u> Tila muodostaa iällisesti kerroksellisen pihapiirin, kaksi yksittäisaittaa kylän vanhimmat rakennukset, vanhempi 1760-luvulta.	7
21	Mäkelä	Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 58	<u>Pihapiiri.</u> Asuinrakennus; rakennettu kahdessa osassa, vanhempi 1800-l. lopulta ja uudempi ennen 1930-l. Pihapiirissä myös liiteri ja sauna.	7
22	Pispa	Kainuun museon lausunto 15.6.07	<u>Vanha päärakennus.</u>	2
23	Mutoudenniemi	Kainuun museon lausunto 15.6.07	<u>Pihapiiri.</u> Pihapiiri on omalla kyläalueellaan parhaiten säilynyt alueelle tyypillistä talonpoikaista rakentamista kertova pihapiiri. Pihapiirissä on asuinrakennus ja sitä vastapäätä luonnonkivistä rakennettu kivi-navetta ja hirsinen navettalato. Päärakennuksen ja navetan välissä, nelikulmaisessa pihapiirissä on kaksiosainen aitta, sitä vastapäätä on pihasauna. Pihapiiriin kuuluu vielä päärakennuksen vieressä oleva maakellari. Pihapiirin ulkopuolella ovat yksihuonellinen aitta, savusauna ja kaksi pellon laidalla olevaa latoa.	4
				
24	Peltoniemi	Tervonen ja Lyytinen: Oulujärven osayleiskaava, saarikohteiden alustava inventointi 22.3.2007	<u>Pihapiiri.</u>	5

25	Laurinniemi	Tervonen: Oulujärven rantaosayleiskaava-kohteiden inventointi Paltamo	<u>Vilja-aitta.</u> Pihapiirin vanhin rakennus on otsallinen vilja-aitta, jossa vuosiluku 1792. Pihapiirin muita rakennuksia ovat asuinrakennus, piha-, aitta ja varastorakennus sekä rantasauna.	1
				
26	Härmä	Tervonen: Oulujärven rantaosayleiskaava-kohteiden inventointi Paltamo	<u>Pihapiiri, asuinrakennus, sauna.</u> Päärakennuksen / huvilan on suunnitellut Jorma Suomalainen Kajaaniyhtiölle. 1950-luvun kesäasunto on rakennettu kuusihirsistä. Rannan tuntumassa puurunkoinen sauna on rakennettu vuonna 1956 ja hirsirunkoinen sauna vuonna 1984. Lisäksi venevaja.	1
				
27	Karpila	Tervonen ja Lyytinen: Oulujärven osayleiskaava, saarikohteiden alustava inventointi 22.3.2007	<u>Kaksi hirsiaittaa.</u>	4
28	Karila	Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 66	<u>Asuinrakennus.</u> Asuinrakennuksen tupaosa siirretty naapurista ennen sotia.	7
29	Vanha-Heikkilä	Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 67	<u>Pihapiiri.</u> Tilaan kuuluvat asuinrakennus ja kivinavetta, sauna, pikku aitta 1800-l. puolivälistä. Asuinrakennus vain osa yli 200 v. vanhasta rakennuksesta. Lisäksi kivinavetta vuodelta 1918.	7
30	Paavola	Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 68	<u>Pihapiiri.</u> Nykyiset rakennukset ovat 1900-l. alusta. Pihapiirissä on asuinrakennus, navetta ja sauna. Toinen sauna lähempänä rantaa. Vapaa-ajan asuinkäytössä.	7

31	Leikkola	Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 69	<u>Pihapiiri.</u> Päärakennus on 1920-luvun lopulta. Sauna ja toinen ulkorakennus ovat 1920-luvulta. Päärakennuksessa on toiminut myös kauppa.	7
32	Kaartama	Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 70	<u>Pihapiiri.</u> Asuinrakennus vuodelta 1940. Pihapiirissä on navetta ja sauna 1940-luvulta sekä aittoja. Nykyisin ke-sääsuntona.	7
33	Vainio	Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 71	<u>Pihapiiri.</u> Asuinrakennus on 1910-l. alusta, rannassa samoihin aikoihin rakennettu sauna. Lisäksi siirretty 1929 rantamaksiini kylänrannasta ja makasiinihuone Tervolasta. Tilan muut rakennukset ovat uudempia.	7
34	Salmenranta	Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 72	<u>Pihapiiri.</u> Asuinrakennus, joka tehty vanhoista hirsistä 1930-l. Pihapiirissä pystyssä vanha talli ja aittoja sekä rannassa savusauna ja verkkovaja.	2
35	Ukkoniemi	Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 73	<u>Asuinrakennus;</u> sota-ajalta, vanhan rakennuksen hirret käytettiin uuteen navetta- ja tallirakennukseen.	2
36	Toivola	Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 74	<u>Vanha asuinrakennus, riihi.</u> Vanha asuinrakennus; 1920-l. alusta. Pihapiirissä riihi 1900-l. alusta, muut rakennukset rakennettu 1900-l. puolivälin jälkeen. Uusi asuinrakennus valmistui 1986.	2
37	Airola	Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 75	<u>Aittarakennukset, navetta.</u> Vanhoista rakennuksista on jäljellä kolmiosainen kaksikerroksinen aittarakennus. 1800-l. oleva vilja-aitta siirretty paikalleen 1900-l. alussa. Navettarakennus rakennettu ennen 1940-l., laajennettu tämän jälkeen. Pihapiirissä uusi asuinrakennus, rannassa vanha savusauna ja uusi saunamökki.	2
38	Pujoniemi	Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 76	<u>Aitta.</u> Tilalla on kaksikerroksinen aitta, joka on siirretty paikalle v. 1935, muut rakennukset kuten navetta, ovat uudempia	2

39 Antinlahti Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 78 Pihapiiri. Vanha asuinrakennus. 3
Rakennuskanta on pääasiassa 1900-luvulta, vanha asuinrakennus osittain 1800-luvulta. Pihapiirissä on sauna, aittoja, navetta sekä uusi asuinrakennus ja huoltorakennus.

40 Hannila Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 8

Pihapiiri. Vilja-aitta. 3
Kokonaisuus koostuu ns. Aaten puolen isosta päärakennuksesta, 1800-luvun vilja-aitasta, uudemmasta ulkorakennuksesta ja savusaunasta. Maisemallisesti edustavalla paikalla sijaitseva pihapiiri muodostaa kokonaisuuden Kalle-Hannilan rakennusryhmän kanssa.

41 Kalle-Hannila Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 8

Pihapiiri. 3
Kokonaisuus muodostuu 1900-luvun alun päärakennuksesta, tallirakennuksesta ja rannalla sijaitsevista aitoista. Maisemallisesti edustavalla paikalla sijaitseva pihapiiri muodostaa kokonaisuuden Hannilan rakennusryhmän kanssa.

42 Honolulu Tervonen: Oulujärven rantaosayleiskaava-kohteiden inventointi Paltamo

Pihapiiri. Huvila; 5
huvilan hirret tuotu paikalle 1930-luvulla Kajaanista. Nykyisellä paikallaan rakennus on ollut vuodesta 1938 lähtien. Pihapiiriin kuuluvat myös vanha kaksiosainen vilja-aitta, rantavaja ja sauna.

- 43 Saarela Tervonen ja Lyytinen: Kesäasunnot. 3
Oulujärven osayleiskaava, saarikohteiden alustava inventointi 22.3.2007

Saarella kaksi kesäasuntoa, joista toinen on rakennettu huvilakäyttöön vuonna 1930. Huvilaa on laajennettu kahdella makuuhuoneella 1960-luvun alussa. Huvilaan kuuluu myös 1928 rakennettu sauna.

- 44 Hamina Tervonen ja Lyytinen: Kesäasunto ja sauna. 3
Oulujärven osayleiskaava, saarikohteiden alustava inventointi 22.3.2007

Mökki edustaa arkkitehtuuriltaan hyvin sodanjälkeistä kesämökkiasutusta. Kesäasuntoon liittyy vesirajassa kiinni oleva saunarakennus.

Muut arvokkaat kohteet (sr-4):

Nro kartalla	Kohteen nimi	Lähde ja numero	Suojelukohde ja kohteen kuvaus	Osa-alue
1	Lahtela (entinen Kainuun osuusliike)	Oulujärven rantayleiskaava, Paltamon kunta. Maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys, osa-alueet 1-6, Melalahden kyläkuva-analyysi, osa-alue 7	<u>Pihapiiri (sis. vanha kaupparakennus ja varasto).</u>	7
2	Oikarinen	Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 49	<u>Aitta ja paja.</u> Vanha rakennus 1800-l. Pihapiirissä vanha aitta, sauna ja 1900-l. alussa rakennettu paja. Lisäksi kaksi aittaa ja navetta vuodelta 1951. 1950-l. rakennettu uusi asuintalo.	7
				
3	Raunio	Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 54	<u>Savusauna.</u>	7
4	Tuomela	Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 59	<u>Asuinrakennus;</u> siipiosaa lukuunottamatta rakennettu vuonna 1855.	7
5	Moilala	Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 60	<u>Pihapiiri. Aitta ja luhti.</u> Toiminut kouluna 1909-12. Asuinrakennuksen pirttiosa siirretty Honkalaan asuinrakennukseksi vuonna 1953. Pihapiirissä lisäksi navetta sekä aitta ja luhti.	7
6	Suojala	Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 62	<u>Asuinrakennus ja navetta;</u> valmistuneet 1950-l. lopulla.	7

7 Rantamäki Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 63 Aitta. Tilalle siirretty Jussilan vanha pirtti asuinrakennukseksi 1930-l., jolloin sinne muutettiin. Navetta ja savusauna rakennettu myös tuolloin. Pihapiiriin kuuluva aitta on 1800-luvulta. 7

8 Täperä Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 64 Aitta ja verkkovaja. Torppa ainakin jo 1890-luvulta, nykyinen asuinrakennus 1900-l. alusta. Navetta ja nukkuma-aitta muuta rakennuskantaa vanhempia. Osaa rakennuksista käytetään nuottakalastuksen tarpeisiin. 7

9 Rapila Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 65 Pihapiiri. Pikkuaitta. Tilaa asutettu 1800-luvun lopulta. Pikkuaitta nykyisen pihapiirin vanhin rakennus. Pihapiirissä lisäksi asuinrakennus, navetta, iso aitta, jossa talli keskellä sekä vanha ja uusi savusauna. Riihi 1900-luvun alusta siirretty kauemmas ja se on toiminut myöhemmin myös pajana. 7

10 Palonen Tervonen ja Lyytinen: Oulujärven osayleiskaava, saarikohteiden alustava inventointi 22.3.2007 Pihapiiri. Päärakennus, navetta/tallirakennus, maakellari ja sauna. Talonpoikainen pihapiiri, jonka keskeiset rakennukset muodostavat kolmelta sivulta suljetun pihapiirin ja jossa rakennukset sijoittuvat alueelle tyyppilliseen tapaan neliön muotoon. Maatilan paikkana harvinainen. 1

11	Lehtola	Kainuun museon lausunto 15.6.07	<u>Pihapiiri.</u>
Edustaa alueellaan parhaiten perinteistä talonpoikaista rakentamista. Lehtolan pihapiirissä on asuinrakennuksen lisäksi navetta, luhtiaitta, harvinainen hirsinen käymälärakennus, rannalla neljä talousrakennusta, aittoja ym.	6
12	Melalahden rautatieasema	Paltamon kulttuuriympäristöohjelma 50	<u>Asemarakennus ja radanvartijan asunto.</u>
Asemarakennus valmistunut v. 1930. Samoilla piirustuksilla tehty useita asemarakennuksia. Tilalla lisäksi radanvartijan asunto ja ulkorakennuksia.	7
13	Koivula	Oulujärven rantatyleiskaava, Paltamon kunta. Maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys, osa-alueet 1-6, Melalahden kyläkuva-analyysi, osa-alue 7.

Kainuun ympäristökeskus, 1996. Paltamon Melalahden rakennettu kulttuuriympäristö. | <u>Navetta.</u>
Lohkottu Heikkilästä ilmeisesti 1920-luvulla, rakennuskanta on samoihin aikoihin rakennettua tai tilalle siirrettyä. Poikkeuksena uusi asuinrakennus, joka on tehty vanhan perustuksille vuonna 1992. Tila sijaitsee kylänrannan välittömässä läheisyydessä korkealla rantatöyräällä. | 7 |

Osa-alueet:

1	Mieslahti
2	Melalahti
3	Varislahti
4	Neuvoseniemi
5	Pehkolanlahti
6	Kiveslahti
7	Kyläalue

Pihapiirin suojele: Kokonaisuus, jonka tulisi säilyä tai sen luonteen tulisi säilyä mikäli täydennysrakentamista tapahtuu (voi olla yhden aikakauden tuote tai muodostua kerroksellisista kohteista). Pihapiiriin kuuluu olennaisena osana myös kasvillisuus ja puusto.